МОВА І МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА
з галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка
за спеціальністю 014 Середня освіта (Мова і література
за першим (бакалаврським) рівнем

Мета та завдання навчальної дисципліни

- **Мета курсу:** Сформувати в студентів уявлення про міжкультурну комунікацію як мовознавчу дисципліну, яка має чіткі зв’язки з іншими дисциплінами: комунікацією, прагматикою, соціолінгвістикою, етикою тощо; розкрити сучасні наукові концепції, поняття, методи і технології міжкультурного спілкування; заохотити студентів критично осмислювати комунікацію, спонукати робити адекватний вибір згідно з комунікативною поведінкою в кожній окремій ситуації та навчити правилам спілкування для досягнення мети в сучасному полікультурному суспільстві, аналізувати й порівнювати характерні риси рідної культури спілкування і культур спілкування інших народів.
-

- **Завдання курсу:**
- Узагальнити основні методологічні положення комунікації як міжкультурної дисципліни, визначивши її місце у сучасній лінгвістиці.
- Ознайомити студентів з особливостями та базовими принципами полікультурного спілкування, міжкультурними розбіжностями, що відображаються в різних мовних картинах світу, що розглядаються через призму українського національного світобачення
- Ознайомити студентів з сучасними напрямками розвитку міжкультурної комунікації та теорії мовної комунікації.
- Сформулювати основні положення та визначити концептуальний апарат згаданої дисципліни, виявити природу, мету, умови та типи міжкультурної комунікації; підготувати студентів до самостійного удосконалення рівня комунікативної компетенції, розвитку вмінь і навичок міжкультурної комунікації, із урахуванням особливостей спілкування людей, які належать до різних національних та лінгвокультурних спільнот.

Формування у студентів **професійних компетентностей**

- **Загальні компетентності**:
- **громадянські та загальнокультурні:**
- здатність до утвердження гуманістичних ідеалів, демократичних цінностей, мовного і культурного багатства України й інших країн; поцінування й повага до кроскультурного соціуму;
- здатність працювати в міжнародному інформаційному контенті;
- здатність до ефективного етичного спілкування із суб'єктами взаємодії та в колективі (групі). Дотримання етичних принципів, здатність цінувати різноманіття та мультикультурність учасників навчального процесу;
- поцінування й повага до кроскультурного соціуму, усвідомлення національного характеру і знання того, як він відбивається у мові, формується мовою та відображається у мовній картині світу;
- знання особливостей співвідношення між мовою і культурою, особливостей створення за допомогою мови картина світу - первинної, від рідної мови, і вторинної, що створюється при вивченні інших мов;
- **інформаційні:**
- здатність до пошуку, оброблення й аналізу різних видів інформації;
- навички використання сучасних інформаційних і комунікаційних технологій;
- **навченість навчатися:**
- прокладання й реалізація власної траєкторії навчання протягом життя;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу й синтезу, самостійного оволодіння новими знаннями;

- **комунікативні:**
- здатність вільно спілкуватися державною та іноземною мовами, застосовувати в різних ситуаціях знання мови (рідної, іноземної) та здобутків світового письменства;
- вироблення власної комунікаційної стратегії, ефективних способів взаємодії з людьми;
- організація комунікації між різними суб'єктами освітнього процесу (учнями, учителями, батьками тощо);
- **соціально-адаптаційні:**
- здатність продуктивно працювати автономно й у групі (команді), виконувати різні ролі й функції в колективі, досягати взаєморозуміння з людьми в процесі реалізації спільних завдань;
- здатність швидко адаптуватися відповідно до викликів сучасного суспільства, ефективно діяти в новій ситуації, застосовувати знання теорії міжкультурної комунікації в практичних ситуаціях;
- здатність діяти на основі етичних норм (міркувань, мотивів) з урахуванням національних особливостей представників різних лінгвокультур;
- **проектно-перспективні:**
- здатність визначати пріоритети й перспективи (суспільні, національні, освітні, моральні тощо), реалізовувати їх у житті;
- здатність розробляти й управляти проектами;
- уміння використовувати вітчизняні традиції й перспективний закордонний досвід в освіті;
- **творчо-критичні:**
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність), виявляти самостійну ініціативу, творчий підхід до розв'язання освітніх завдань;
- здатність самостійно осмислювати світоглядні теорії й принципи в навчанні та професійній діяльності;
- здатність вносити корективи в стратегію особистісних досягнень у професійно-педагогічній кар'єрі.

- **Спеціальні (фахові) компетентності:**
- **теоретичні:**
- знання сучасних методологічних засад предметної спеціалізації, теорії та історії іноземної мови, дисциплін за вибором із мовознавчих питань;
- знання сучасних методологічних засад міжкультурної комунікації, теорії та історії кроскультурної комунікації в соціумі, теорії мовознавчих культурознавчих питань, орієнтування в процессах міжкультурного спілкування;
- знання особливостей інших культур і народів (менталітет, традиції, звичаї, обряди, свята);
- **методичні:**
- уміння застосовувати соціокультурні знання для забезпечення якісного опанування іноземною мовою як способом міжкультурної взаємодії;
- володіння педагогічними технологіями організації спільної діяльності і міжособистісного взаємодії в полікультурному середовищі;
- володіння способами профілактики та врегулювання конфліктів в полікультурному середовищі;
- здатність визначати й реалізувати ефективні підходи (методи) у вивченні й викладанні іноземної мови на підставі знань іншомовних соціокультурних реалій;
- здатність визначати й реалізувати соціокультурні чинники при вивченні іноземних мов та створенні мовної картини світу;
- здатність до розроблення навчально-методичних матеріалів з використанням соціокультурних аспектів вивчення мови для проведення занять (зокрема в інтерактивному режимі);
- здатність створювати умови для переносу лінгвістичних знань та навчального досвіду у вивченні рідної та іноземної мови, розвивати мовну увагу, виявляти подібності й відмінності в різних мовах та лінгвокультурах;
- володіння методиками білінгвального та інтегрованого навчання мови і фахового змісту, основами дидактики багатомовності, методикою паралельного вивчення споріднених мов;
- **практичні:**
- володіння іноземною мовою на рівні не нижче С2, дотримання сучасних мовних норм іноземної мови, опанування різних видів мовленнєвої діяльності, формування мотиваційного контексту для продуктивного вивчення іноземної мови, утвердження ролі іноземної мови як засобу міжкультурної комунікації, здатність адекватно використовувати мовленнєві одиниці, демонструвати сформовану мовну й мовленнєву компетенції в процесі професійної і міжособистісної комунікації, володіння різними засобами мовної поведінки в різних комунікативних і соціокультурних контекстах;
- володіння засобами організації мовного матеріалу у зв’язний текст; здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й породження зв’язних монологічних і діалогічних текстів в усній і письмової формах;
- вільне володіння українською мовою, демонстрування її ресурсів, стильового багатства, вагомої суспільної ролі в державі;
- здатність адекватно використовувати мовленнєві одиниці, демонструвати сформовану мовну й мовленнєву компетенції в процесі професійної і міжособистісної комунікації, володіння різними засобами мовної поведінки в різних комунікативних контекстах;

- **науково-дослідницькі:**
- уміння застосовувати елементи теоретичного й експериментального дослідження в професійній діяльності;
- володіння навичками публічного мовлення, аргументації, ведення дискусії і наукової полеміки; здатність творчо й критично осмислювати філологічну інформацію для вирішення теоретичних і практичних завдань у сфері професійної діяльності;
- уміння здійснювати науковий пошук (зокрема з допомогою цифрових технологій);
- здатність виконувати власне дослідження (проект), узагальнювати й оприлюднювати результати діяльності з розроблення актуальної проблеми (у фахових виданнях, виступах тощо);
- **діагностичні та корекційні:**
- уміння застосовувати методи діагностування й контролю досягнень учнів;
- уміння здійснювати планування процесу полікультурного виховання;
- уміння діагностувати й коригувати власну професійну діяльність, оцінювати педагогічний досвід у галузі викладання іноземної мови та свідомого вибору шляхів вирішення проблем міжкультурної комунікації;
- **організаційні:**
- здатність вести професійну педагогічну діяльність в полікультурному середовищі; організація ефективної комунікації між учасниками освітнього процесу;
- мотивація до організації професійної діяльності в полікультурному середовищі;
- дотримання етичних норм у професійній діяльності й впровадження їх в освітній простір та суспільство;
- взаємодія зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) задля розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання перспективного практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації навчально-виховних цілей.
- знання особливостей інших культур і народів (менталітет, традиції, звичаї, обряди, свята);
- володіння методиками вивчення толерантного ставлення до інших мов та лінгвокультур;
- уміння організовувати спільну діяльність і міжособистісне взаємодія в полікультурному середовищі.

Основи
комунікативної
лінгвістики
ам!

Белая Е.Н.
Теория и практика
межкультурной
коммуникации

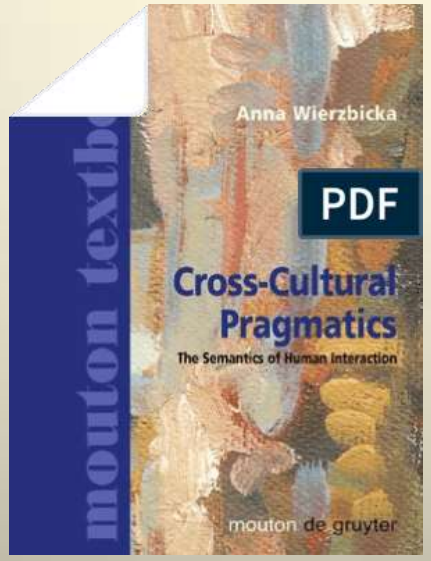
Anna Wierzbicka
PDF
Cross-Cultural
Pragmatics
The Semantics of Human Interaction
mouton de gruyter

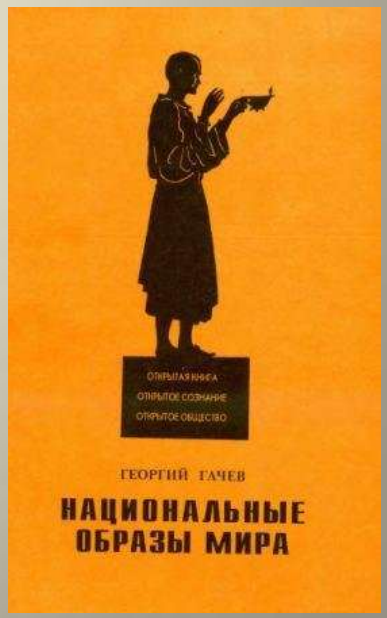
ГЕОРГИЙ ГАЧЕВ
НАЦИОНАЛЬНЫЕ
ОБРАЗЫ МИРА

Орієнтовні завдання для індивідуальної роботи студентів

- Глобальна міжнародна мова: плюси і мінуси для її носіїв і для інших народів.
- Які з обговорюваних в курсі способів подолання мовного і культурного бар’єрів Ви вважаєте найбільш або найменш ефективним? Дайте обгрунтування Вашому вибору.
- Які з прихованих мовних труднощів Ви вважаєте найбільш дієвими у війні мов і культур за збереження національної ідентичності?
- Мова і національна безпека: в чому суть проблеми, яке її рішення?

СПЕЦИФІКА ЕТНІЧНИХ КАРТИН СВІТУ

	УКРАЇНСЬКА	РОСІЙСЬКА	ПОЛЬСЬКА
D	ТРИБАЛІЗМ	ТУРАНІЗМ	ВІЗАНТИНІЗМ
SD	Туранізм Візантинізм	Трибалізм Візантинізм	Латинізм Туранізм Трибалізм
SO1	Латинізм	Теократизм	Теократизм
SO2	Консумпціонізм	Консумпціонізм	Консумпціонізм
M		Латинізм	